

MINNEAPOLIS HISTORICAL SOCIETY

TĖVYNĖ

SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE ORGANAS

Telefonas: LACKAWANNA 4-5529

The Lithuanian Weekly „Tėvynė“

Published Every Friday
By the Lithuanian Alliance of America
P. Jurgelutis, Sec'y & Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$1.50
To Foreign Countries \$2.00
"TĖVYNĖ"
307 W. 30th St., New York, N. Y.

„Tėvynė“ Savaitinis Laikraštis

Leidžia kas Pėntydė
Susivienijimas Lietuvių Amerikoje
PRENUMERATA METAMS:
Suvietyose Valstijose \$1.50
Kitose Viešpatystėse \$2.00
"TĖVYNĖ"
307 W. 30th St., New York, N. Y.

No. 23

Acceptance for Mailing at Special Rate of Postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917, Authorized on June 27, 1918.

New York, N. Y., Birželio (June) 3, 1932.

Entered as Second Class Matter November 28, 1910, at the Post Office at New York, under the Act of March 3, 1875.

Vol. XXIII

Veteranai "Okupuoja" Washington'ą

Rezignavo Vok. Kabinetas Mandžurijoje Vėl Kariaujama

VETERANAI „OKUPOUJA“ WASHINGTON'Ą.

Washington, D. C., geg. 30. — Kai visa tauta šventė kapų puosimo dieną, į Washington'ą pribuvo 525 Didžiojo Karo veteranai, kurių 300 yra iš Ramiojo Vandenyno pakraščių ir 225 iš kitų šalies kraštų. Šie nelauktieji svečiai yra pasiriję Washington'e butį tol, kol kongresas nutars išmokėti veteranams bonus. Vienas šiuo svečių vadovas pareiškė: „Mes čia esame tol, kol kongresas nutars išmokėti bonus — iki sekančių ar 1945 metų. Septynis dešimtys penktas nuosimtis šių veteranų turį nejudomas nuosavybes, šeimas ir jau antri metai be darbo. Jie mielai sutiktų imti darbą kad ir už dolerį per dieną.“ Atvykėliai apgyvendinti dviejuose tuščiuose namuose ir penimi kariuomenės virtuvė. Į kongresą bus įnešta bilius, prašantis, kad valdžia atvykusius veteranus penėtų ir užlaikytų.

Be to dar ne viskas: veteranai į Washington'ą atmaršuos veik iš visų šalies kraštų. Iš kelių vietų jie jau traukia link sostinės. Kitose vietose dar organizuojasi maršuoti ar važiuoti. Tikima, kad bėgy dviejų savaičių Washington'e bus apie 25,000 veteranų, kurių visų tas pats tikslas — būti sostinėje tol, kol bus nutarta bonus išmokėti. Kadangi tikimasi, kad bonų klausimas bus svarstomas bene birželio 13 dieną, tai birželio 7 d. Washington'e tie veteranai turės didelę „bonų parodą“ — maršuos gatvėmis, eis į kongresą ir reikalavus bonų išmokėjimo.

Valdžia šiuo veteranų „maršų“ pusėtinai susirūpinusi. Vienas politikierius pareiškė: „Jei jie čia atvykę sėdės, gaus nemokamą pragyvenimą — Dievas žino, kas turės nutikti. Visame krašte yra 8,500,000 bedarių; didžiama jų su šeimomis. Jei penšime čia atvykusius — galime tikėtis, kad tas pats reiks daryti ir visame krašte.“ Kol kas valdžia ir policija su veteranais elgiasi mandagiai. Bet kas įvyks, jei kongresas nenutars bonų išmokėti ir kai veteranai nenorės iš sostinės kraustyti?

REZIGNAVO VOKIETIJS KABINETAS.

Berlynas, geg. 30. — Šiandien Vokietijos prezidentas Paul Hindenburg privertė rezignuoti Bruening'o vadovaujamą kabinetą. Prieš Bruening'ą buvo nusistatę fašistai (hitlerininkai) ir junkeriai (militaristai). Šiems elementams ypač gera proga atsirado po to, kai Bruening'as išėjo už parceliavimą didžiųjų dvarų ir jų biednuomenę išdalinti. Tai pragai pasitaikius, fašistai su junkeriais ir pradėjo griežtai reikalauti, kad Bruening'o kabinetas būtų paleistas. Tuo reikalu jie lankėsi pas prezidentą ir darė spaudimą kabi-

netą paleisti. Galop prez. Hindenburgas, pasitaręs su fašistų ir junkerių lyderiais, kabineta paleido. Dažar hitlerininkai zuja, kad į pačias valdžios viršūnes įsibriovus. Del šio įvykio — kabineto paleidimo — sužadinta Francija, Anglija ir kitos valstybės. Prisibijoma, mat, kad hitlerininkai neužimtų valdžios, ką padarius numatoma visai Europai taikos ir kitais žvilgsniais pavojus. Naujo kabineto sudarymui paskirtas Von Papen, konservatyvus centraristas. Jis tvirtina, kad naujas kabinetas bus sudarytas iš bepartvių žmonių.

MANDŽURIJOJE VĖL KARIAUJAMA.

Gegužės 31 d. japonai ištraukė savo paskutinius kareivius iš Shanghajaus. Ten buvo apie 100,000 japonų kareivių, kurie praeitą žiemą ten kariavo ir tą miestą į griuvėsius gegertė. Dabar šių kareivių didžiūma siunčiama į Mandžuriją, kur japonai rengiasi prie didelio ofensyvo prieš sukilėlius. Sukilėlių, spėjama, yra apie 100,000 ir juos buk finansuoja Rusijos bolševikai.

Gegužės 30 d. iš Harbin'o, Mandžurijoje, pranešama, kad japonai pradėję smarkiai sukilėlius pulti. Keliose vietose įvyko didelių susirėmimų. Puolamus miestus japonai bombarduoja iš oro, mėtydami į juos bombas.

Taip dalykams esant, rusai prisibijo, kad apsisvalę su sukilėliais, japonai nepradėtų verštis į Rytinį Sibirą. Rusų bolševikų oficialis organas „Izvestia“ deda smarkų editorialą, kuriuo prasergsti japonus, idant jie nelystų į svetimas žemes. Jei jie tai darys — rusai ir gi turi didelę ir galingą kariuomenę. Kaslink japonų veržimosi į Rytinį Sibirą, tai bus jėgi nori tas žemes užimti delto, kad ten yra daug „amintinių turtų“ ir po to rengtis į karą su Jungtinėmis Valstijomis. Kai kas daro spėliojimus, kad apie birželio pabaigą butinai turės įvykti rusų-japonų karas, prie ko abi pusės jau gerai prisirengę. Ar taip bus — pamatysime.

RIAUSĖS DANCIGO KARIDORIJE.

Berlynas, geg. 27. — Iš Dancigo miesto pranešama, kad Dancigo karidoriuje susikovė lenkai bedarbiai su vokiečiais. Sakoma, jog keliolika žmonių žuvo. Tai panašus įvykis, kas pastaruoju laiku vyksta ir Vokietijos miestuose.

KOMUNISTŲ KANDIDATAI.

Chicago, Il. — Praeitą savaitę čia įvyko Komunistų Partijos konvencija, kurioje išrinkta kandidatai į Jungtinių Valstijų prezidento ir vice-prez. urėdus. Į prezidento urėdą stotoma draugas Wm. Z. Foster, o į vice-prez. James Ford, juodukas.

VOKIETIJOJE VYKSTA KRUVINOS RIAUSĖS.

Berlynas, geg. 26. — Čia keli šimtai išalkusių žmonių užpuolė valgių krautuvę apiplėšimo tikslu. Policijai pradėjus į užpuolikus šaudyti — penkiolika sužeista. Mieste Dortmundunde įvyko bedarbių demonstracija, kuri baigėsi riaušėmis. Sužeista vienas policistas. Riaušės įvyko ir Hamburgo mieste. Keli sužeisti ir du užmušti. Kitose vietose įvyko mažesnes alkanų žmonių demonstracijos. Dviejuose pirmose vietose pusėtinai demonstrantų areštuota. Berlyne tarpe komunistų ir fašistų įvyko susirėmimas.

Neseniai atidarant Prusijos seimą fašistai smarkiai susikovė su komunistais. Visi komunistai išmesti iš posėdžio salės. Kedės, stalai ir kiti dalykai posėdžių salėje sulaužyta. Kai kurie atstovai apsikruvino.

ISPANIOJ SUSEKTA TERORISTŲ GRUPE.

Seville, Ispanija, geg. 30. — Čia susekta grupė teroristų, kurie pasiriję sunaikinti dabartinį valdžios aparatą ir sugrąžinti ant sosto buvusį karalių Alfonsą XIII. Susektų teroristų grupę yra finansuojama didelių dvarininkų ir su bombų pagalba norėjo atlikti savo pasirijimą. Pranešama, kad 200 teroristų suareštuota ir spėjama, kad jų esama ir kitose vietose. Bus dedama pastangos juos visus išnaikinti.

Tuo pačiu tarpu visoje Ispanijoje eina didelis streikas. Gegužės 30 d. Madrid'e streikininkai susirėmė su policija. Šeši žmonės užmušta ir keletas sužeista.

ŽMONĖS MAITINASI ŽIURKĖMIS.

Washington, D. C. — Amerikos Nacionalė Geografijos Drauga išleido biuletinį, kuriame nusakoma, kaip žmonių gyvenama Arabijoje. Tame rašte sakoma, kad Arabijoje maisto visai nėra. Didelis sausmetis sunaikino ir pašarą ir jo pirkinti nėra už ką. Badu miršta neturtingi žmonės ir jų gyvuliai. Priedni žmonės, sakoma, maitinasi žiurkėmis ir driežais, kurių pastaruoju laiku ir gi pradeda stokuoti.

LENKAI PROTESTUOJA PRIES VOKIETIUS.

Varšava, geg. 28. — Vokietija paskelbė, kad ji Rytų Prusijoje stato naujas tvirtoves Karaliaučiaus, Loetzen'o ir Heilsberg'o tvirtovių sirty. Vokiečiai sako, kad tai daryti reikalinga šalies apsaugai. Lenkijos vyriausybė prieš tokį vokiečių žygį protestuoja. Lenkai sako, kad tos tvirtovės statoma Lenkijos puolimui. Be to, pareiškia, kad Vokietija šiuo savo elgėsiu peržengia taikos sutartį.

AREŠTUOTA 44,754 INDUSAI.

Simla, Indija. — Indijos Anglijos valdžia iki balandžio pirmą dieną yra areštavusi 44,754 už Indijos laisvų kovojančius nacionalistus, kurių 32,524 sukmėsta į kalėjimus. Tik pereiname sausio mėnesį 14,000 už laisvę kovotojų nuteista. Tai tiesiog žiaurus indiečių persekiojimas.

BOMBA KARALIAUS PALOCIUJE.

Belgradas, Jugoslavija, geg. 30. — Į Jugoslavijos karaliaus Aleksandro palocių įmesta bomba, kuriai sproguos sužeistas tik vienas praeivis, kuris tuo tarpu pro palocių ėjo. Karaliaus ir jo šeimos laike bombos sprogmio nebuvo namie. Taipgi penkios bombos mestos ir sprogo kitose miesto dalyse. Tai aiški „pasarga“ karaliui, kad jis jau baigia savo dienas gyventi kaip karalius ir turi sesto atsisakyti.

PIKTADARIŲ SKAIČIUS DIDĖJA.

Washington, D. C., geg. 24. — Cenzo biuras skelbia, kad

praeitą metų Jungtinėse Valstijose už įvairias piktadarybes nuteista ir į kalėjimus pasodinta 70,966 žmonės, arba 7.5 nuošimtis daugiau, negu 1930 metais, kuomet nuteistųjų buvo 66,013, o 1929 m. 58,906. Idomu čia dar ir tai, kad vyrų už tas pačias ir tokiomis pat bausmėmis nuteista kur kas daugiau, negu moterų: 1931 m. vyrų nuteista ir į kalėjimus pasodinta 68,091, kuomet moterų tik 2,857. Biuras taipgi pažymi, kad vyrų piktadarių skaičius kiekvieną metų žymiai didėja, o moterų mažėja. Beje, 1931 m. iš kalėjimų, su įvairiomis sąlygomis, paleista 34,745 asmenys.

Iš Lietuvos

PASIBAIGĖ ŽYDŲ TEISMAS.

Okupantų apygardos teismas Vilniuje šiomis dienomis teisė tris žydus, kaltinamus lenko studento Vaclavskio nužudymu per studentų riaušes Vilniaus universitete. Du kaltinamieji — Zaidkind ir Oguz — išteisinti, o stud. Vulfin — nuteistas 2 m. paprasto kalėjimo.

MOKYKLŲ UŽDARYMAS PATVIRTINTAS.

Uždarius 1931 m. gruodžio 30 d. 9 lietuvių mokyklas, švietimo draugija „Rytas“ paskirtu laiku apeliavo į okupantų švietimo ministeriją, prašydama atmainyti Vilniaus kuratorijos žygį. Del Kaniukų, Bilių ir Beniuų mokyklų atsakymai buvo gauti anksčiau. Visi neigiami. Dabar atsakymai gauti dar del keturių mokyklų: Vilniaus, Pelesos, Miciumų ir Gėliučių. Atsakymai neigiami, be jokių paaiškinimų, kodėl kuratorijos žygis patvirtinamas. Laukiama atsakymo dar del dviejų mokyklų: Dubičių ir Pavalakės.

DEL DUONOS.

Vilniaus krašte didėjant ekonominiam skurdui, daugelis neturinių jokie darbo stveriausi įvairiausių būdų bado atsiginti. Nešioja po namus ir pardavinėja knygas, visokias prelias, gatvėse vaikšto apsikabinę galanterijos prekėmis ir tt. Padidėjo ir azartiniai lošimai. Turgavietėse miestiečiai lošia su kaimiečiais ir juos apgaudinėja. Visokių apgavikų, plėšikų ir vagių priviso daugybė.

DRAUDŽIA LIETUVIŠKAI KALBĖTI.

„Viln. Ryt.“ žiniomis, Rodumės miestelio policijos nuodavę policijos komendantas Liudvikas Rejent, užgirdęs į nuodavą atėjusius Bronė švoždytę ir Sabuką lietuviškai tarpusavy kalbant, tuoj pakeltu tonu įsakė jiems nutilti, nes esą lietuviškai kalbėtis draudžiama. Apie tai sužinojo visa apylinkė ir baisiai pasipiktino, nes nei okupantų įstatymuose, nei įsakymuose nėra niekur pasakyta, kad draudžiama būtų viešai lietuviškai kalbėti. Tai tik okupantų pakalbių savavaly, kuri okupuotoje Lietuvoje pasireiškia kiekviename žingsny.

Pernai visoj Lietuvoj buvo 686 dvygniū gimimai. Po tris vaikus pagimdė 7 moterys.

197 MILIONAI KLGR. PIENO.

Apskaičiuota, kad praeitais metais visos kooperatinės pieninės perdirbo 197 milijonus klgr. pieno. Tokių pieninių buvo 273.

Pieno nugriebimo punktas pristatė 60 procentų viso perdirbo pieno arba 119 milijonų klgr. Didžiausią produkciją tais metais padarė Dabikinės pieno perdirbimo bendrovė. Ji perdirbo 4,679,266 klgr. pieno ir pagamino 199,229 klgr. sviesto.

PRIVERSTINIS VYSKUPO BANDURSKIO MINEJIMAS MOKYKLOSE.

Vilniaus mokyklų kuratorija išsiuntinėjo visoms mokykloms aplinkraščiū, kuriuose įsakoma, kad mokyklose lenkų kalbos ar istorijos pamokų metu mokytojai papasakotų mokiniams apie neseniai mirusio vyskupo Bandurskio darbų. Tuo budu, pagal aplinktorius žygis patvirtinamas. Laukiama atsakymo dar del dviejų mokyklų: Dubičių ir Pavalakės.

JOKIOS VILTIES.

Kurį metų buvo tikėtasi, kad pavyks gauti iš Krašto Ukio Banko nors kiek kreditų namų statybai ir remontams Vilniuje. Gavus kreditų, nemaža bedarbių būtų gavę nors vasaros metu darbo. Bet dabar, kai Krašto Ukio Bankas atsisakė duoti kreditų ir net pažymėjo, kad maža tėra vilties gauti ir kitiems 1933 metams, tai savaime aišku, kad bedarbių skaičius nemažės, bet didės.

KLAIPĖDOS BYLA BUS SVARSTOMA BIRŽELIO MĖNESY.

Haaga, IV. 18. Elta, Havados ir Reuterio pranešimu, Haagos teismo pirmininkas pasakė kelbė patvarkymą, kuriuo nuodavą atėjusius Bronė švoždytę ir Sabuką lietuviškai tarpusavy kalbant, tuoj pakeltu tonu įsakė jiems nutilti, nes esą lietuviškai kalbėtis draudžiama. Apie tai sužinojo visa apylinkė ir baisiai pasipiktino, nes nei okupantų įstatymuose, nei įsakymuose nėra niekur pasakyta, kad draudžiama būtų viešai lietuviškai kalbėti. Tai tik okupantų pakalbių savavaly, kuri okupuotoje Lietuvoje pasireiškia kiekviename žingsny.

EMIGRAVO 82 ŽMONES.

Kovo mėnesį iš Lietuvos emigravo iš viso 82 žmonės. Argentinon 3, Brazilijon 3, Afrikon 24, Kanadon 7, Uragvojuon 12, į Amerikos Jungtines Valstijas 19, Kubon 1 ir Palestinon 12. Vasario mėnesį emigravo 41 asmuo. Vadinasi, kovo mėnesį emigracija padidėjo dvigubai.

S.L.A.37-tas Seimas

Prasidės Birželio 20 Dieną, 1932

9 VALANDĄ RYTE

Lietuvių Piliiečių Svetainėje

1721 JANE ST., S. S. PITTSBURGH, PA.

SLA. kuopos ir pavieniai nariai kas Seimas siunčia pasveikinimus ir aukas įvairiems naudingiems tikslams paremti. Šiemet kreipiame ypatingą SLA. kuopų ir narių domę į sekančius paramos reikalingus reikalus:

1. SLA. Jaunųjų švietimo Fondas — reikalingas kodidžiausios paramos, kad turėjus išgali Amerikoje gimusių ir augusių jaunimą šviesti ir pritraukti prie SLA. organizacijos darbų. SLA. kuopos prašomos neužmiršti šito svarbaus reikalo.
2. SLA. Našlių ir Našlaičių Fondas — pinigai labai reikalingi, kad galėjus nors dalinai sušelpi visus atsisaukusius SLA. narius ir jų šeimynas, nelaimės ištiktus. Šitas Fondas yra labai svarbus mūsų organizacijos gyvenime.
3. SLA. Moksleivių Fondas — nebeturi pinigų sušelpi SLA. narius ir jų vaikams, augstesnius mokslus einantiems. Todėl reikalinga aukų šitam Fondui.

SLA. 37-tas Seimas priims, kaip visuomet, SLA. kuopų ir avienių narių skiriamas aukas ir kitiems įvairiems švietimo ir labdarybės tikslams kaip Amerikoje, taip ir Lietuvoje. Visos aukos bus pasiūstos ten, kur aukotojai nurodys.

SLA. Pildomoji Taryba.

SEIMO RENGĖJŲ PRANESIMAS.

Birželio 19 d. yra rengiamas priešėminis delegatinas Adomo Sode, Castle Shannon, Pa. čia delegatai ir svečiai turės progos padaryti pirmas pažintis su Pittsburgh'o ir apylinkės lietuvių publika.

Birželio 20 d. bankietas. Bilietų kaina \$1.50 asmeniui, Bilietus prašome užsisakyti (kurie pageidauja) išanksto, kreipiantis į Seimo Rengimo Komisiją.

Birželio 21 d. rengiamas operos „Fausto“ vaidinimas, kurį išpildys operos vaidylių grupė iš New Yorko, vadovaujant Lietuvos Operos artistui Jonui Byrai. Perstatymas įvyks Lietuvių Piliiečių Svetainėje, 1721 Jane St., S. S. Pittsburgh, Pa.

Birželio 22 d. seiminės prakalbos Lietuvių Mokslo Draugijos Svetainėje, 142 Orr St., Soho Pittsburgh, Pa. Šiose prakalbose kalbės geriausiai SLA. nariai kalbėtojai.

Birželio 23 d. bus linksmas balius Lietuvių Piliiečių Svetainėje, 1721 Jane St., S. S. Pittsburgh, Pa.

Birželio 24 d. — atsisveikinimo koncertas, kurį išpildys „Dainos“ choras, geriausiai Pittsburgho ir kitų kolonijų dainininkai-solistai ir muzikantai.

Vėliau pranešime smulkiai apie kiekvieną parengimą atskirai.

Visais reikalais, surištais su Seimo rengimu ir parengimais, kreipkitės į Seimo rengimo komisiją, adresu: 2404 Charles St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Seimo Rengimo Komisija:
Pirmininkas P. Dargis,
Sekretorius S. Bakanas.

Baisi Lenkų Kaimiečio Padėtis

Varšava, Elta. — Žinomas lenkų publicistas Novačynskis paskutiniame „Gazetos Warszawskos“ numery piešia šitokį lenkų kaimiečių padėtis vaizdą. Esą, lenkų kaimietis yra baisiausio skurdo stadijoje. Tas jo nežmoniškas skurdas jį sulygina su Egipto felachais ir Indijos parijomis. Lenkų miestuose yra elektra krautuvių, prekių, restoranų, kambarininkams, kavinių egzektoriams, dansingų sanatoriams, griluų, automobilių ir bananų. Tuo tarpu kaimuose tamsu ir niuru, kaip kad nebuvo nei rusų nei austrų laikais. Žibalo jau senai nėra. Žibinamasi skalemis. Kai kur įvykdyta sekvestracijų grabnyčių žviesoj. Paskutinės karvės ir kiaulės jau išparduotos per varžytines. Už arklius mokėta po 10 zlotų. Didesnėji lenkų kaimiečių dalis vaikščioja basa. Minia šitokį faktą: padėtis kaimuose yra tokia baisi, jog iš kaimo bėga net ir elgetos.

Kas antras numeris konfiszavskos“ numery piešia šitokį lenkų kaimiečių padėtis vaizdą. Esą, lenkų kaimietis yra baisiausio skurdo stadijoje. Tas jo nežmoniškas skurdas jį sulygina su Egipto felachais ir Indijos parijomis. Lenkų miestuose yra elektra krautuvių, prekių, restoranų, kambarininkams, kavinių egzektoriams, dansingų sanatoriams, griluų, automobilių ir bananų. Tuo tarpu kaimuose tamsu ir niuru, kaip kad nebuvo nei rusų nei austrų laikais. Žibalo jau senai nėra. Žibinamasi skalemis. Kai kur įvykdyta sekvestracijų grabnyčių žviesoj. Paskutinės karvės ir kiaulės jau išparduotos per varžytines. Už arklius mokėta po 10 zlotų. Didesnėji lenkų kaimiečių dalis vaikščioja basa. Minia šitokį faktą: padėtis kaimuose yra tokia baisi, jog iš kaimo bėga net ir elgetos.